

Hodnocení diplomové práce Anny Kunáškové

posudek oponenta

Název práce: Využití hudby ve výuce českého jazyka na střední škole

1. TÉMA A CÍL PRÁCE: Autorka se zabývá propojením výuky českého jazyka a literatury s hudbou, jejím cílem je „přinést konkrétní didaktické aktivity pro výuku českého jazyka, ve kterých je využívána umělé i neumělé hudba jakožto didaktický prostředek.“ (str. 1) a prakticky ověřit vliv hudby na žákovské slohové práce při tvůrčím psaní“ (str. 11)

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ: Autorka se nejprve zabývá „provázaností jednotlivých aktivit s jazykovým učivem, literárním učivem i s učivem komunikační a slohové výchovy“ (str. 1), dále se soustředí na komunikační a slohovou výchovu. Hlavní hypotéza práce je nejasně formulována, předpokládám, že problém vznikl chybným zásahem do textu při jazykové korektuře: „Hudba má motivační a estetický vliv na žáky, to se projeví především obsahový - tematické stránce žákovských slohových prací.“ (str. 11)

Autorka se vyjadřuje k působení hudby v literární výchově tím, že cituje didaktiku Ondřeje Hníka (2020), který tvrdí, že „literatura nepůsobí jen na rozum, ale také na city, charakter a vůli dítěte.“ Autorka pak ve své práci tvrdí, že „hudební složka v literární výchově působí podobně, má schopnost umocnit působení literatury.“ (str. 18). Bohužel některé navrhované aktivity dle mého názoru nesměřují k působení literatury na city, charakter nebo vůli dítěte, např. aktivita nazvaná Aplikace literární teorie, kde je cílem, aby žáci vyhledávali v textu básně *Ty a já* básnické tropy, figury či druhy verše. Plnění žádného z těchto úkolů poslech hudby neovlivní, pracuje se pouze s textovou složkou, a to na nejnižších úrovních Bloomovy taxonomie (vyhledej / pojmenuj). Navíc je aktivita uvedena informací, že: „žáci uvádějí do praxe znalosti z úvodu do literatury a literární teorie, je tedy nezbytné, aby hodina následovala po hodinách s tématem literární teorie.“ (str. 24). Tento postup práce podle mého názoru spíše redukuje estetický zážitek a hudba zde neumocňuje působení literatury, které autorka dříve v textu deklaruje.

Za didakticky problematické vidím zadání úlohy na úvahu (str. 30). Autorka velmi vhodně zvolila k úvaze skladbu Mozartova *Requiem*. V popisu aktivity uvádí, že „učitel pustí žákům začátek Mozartova Requiem, aniž by jim skladbu představil. Žáci si nejprve píší slova a slovní spojení, která je v souvislosti s hudbou napadají. Učitel představí kontext skladby, autora, název a příčiny jejího vzniku. Následně si žáci vyberou jedno ze slov, která si napsali jako charakteristiku hudby, a napíší úvahový text, v němž zapojí vybrané slovo a hudební formu requiem a zamyslí se nad možným důvodem, proč skladatel použil konkrétní hudební prostředky.“ Potud je vše v pořádku, žáci zpřesňují představy vyvolané poslechem hudby, zapisují si slova, která je napadají (a která odrážejí prožitek, jež v nich nejspíš hudba vyvolala). Teprve pak by se měli dozvědět, o jakou skladbu a autora se jedná a další informace, aby mohli nad tématem začít uvažovat v kontextu. Jenže zadání pro žáky, které je uvedeno v práci pod popisem aktivity, tuto sekvenci činností nedodrжуje, naopak, jde přímo proti ní (str. 30): „Konkrétní zadání pro žáky: Na základě poslechu hudby si napište pět slov či slovních spojení, která vás v souvislosti s hudbou napadají. Po výkladu si vyberte jedno ze slov a zapojte ho do úvahy s tématem Co nám říká Mozartovo Requiem.“ Autorka by měla při obhajobě vysvětlit, proč učitel při zadávání úkolu, tedy ještě před počátkem poslechu, prozrazuje žákům

informace o autorovi i název díla (a tedy v tomto případě i jeho účel). Dle mého názoru žáci na střední škole pravděpodobně slovo requiem znají, jejich vnímání hudby tím může být ovlivněno. Jaké vhodnější zadání úkolu by autorka navrhovala?

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA: Práce obsahuje dvě základní kapitoly (Analýza učebních materiálů a Výzkum), dále členěné do podkapitol. V první z nich autorka používá pojmy z Rámcového vzdělávacího programu, a to poněkud nesystematicky (např. užívá bez upřesnění slovní spojení „tematická oblast“, kam však zahrnuje učivo jednotlivých jazykových rovin (foneticko-fonologická, morfologie, lexikologie, syntaktická oblast), dále konstatuje, že „druhou součástí oblasti Jazyk a komunikace je výchova komunikační a slohová (zde tedy slovem „součást“ označuje složku oboru český jazyk a literatura, který však, v kontextu RVP chybně, nazývá předmětem). Předpokládám, že tato pojmová neukotvenost pramení z práce s různými informačními zdroji, bylo by však vhodné definovat užívané pojmy a držet se jich.

4. KOMENTÁŘ HODNOTITELKY: Oceňuji snahu o mezioborové propojení hudby a českého jazyka a literatury. Z práce je patrné autorčino zaujetí tématem i pečlivé studium odborné literatury. Je škoda, že větší prostor není věnován reflexi žáků i učitelů, stejně jako hlubšímu zhodnocení žakovských textů.

NAVRHOVANÉ HODNOCENÍ: Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

V Plzni dne 1. června 2023

Mgr. Růžena Písková, Ph.D.
vedoucí práce

Souhlasí s originálem
Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická
katedra českého jazyka a literatury
Růžena Písková